

modum cum ordinariæ Præsulum jactura, per Hispaniarum ecclesias, quacumque ratione invaluerit.» (Art. 15.)

—Indiget hodie Episcopus adjunctis seu conjudicibus ad judicandos cathedralis ecclesiæ canonicos?

R. N. Nam sublata exemptione tollitur adjunctorum necessitas, quæ exemptionis effectus erat. Ita etiam expressis verbis declaratum est, Regio Decreto collatis consiliis cum S. Sedis Nuntio, latoque die 6 Decembris, anni 1861 (1).

—Quid de jurisdictione Sancti Officii?

R. Abolitur fuit hoc Tribunal in Curiis apud Gades congregatis, die 22 Januarii, anno 1813, nonaginta contra illud, sexaginta vero pro eo procuratoribus pugnantibus. Non erat ergo ab omnibus invisum. Restituit illud Ferdinandus VII, abolita gaditana Constitutione. Iterum abolitum fuit anno 1820, nec postea restauratum.

—Quid de jurisdictione fori academici?

R. Hæc quoque penitus inolevit anno 1835, nam ex Decreto lato, anno 1824 (die 14 Octobris) pro Universitatum et studiorum regimine, mitigatum sed non abolitum fuit (2) et saltem servatum fuit et clericis et laicis forum civile passivum, præsertim pro debitis.

—Quænam ergo hodieum jurisdictiones exemptæ in Hispania supersunt?

R. Ex noviss. Concord. declarantur omnes suppressæ salvis tamen ac in suo robore mansuris, quæ competunt:

1.^a Pro Capellano Majori Catholica Majestatis suæ.

2.^a Vicario generali castrensi.

3.^a Quatuor militiis Sancti Jacobi, Calatravæ, Alcantara et Montesia, ad sensum eorum quæ nono hujusve conventionis articulo prædisposita sunt.

4.ª Prælati regularibus.

5.ª Nuntio Apostolico pro tempore circa ecclesiam et xenodochium italarum in hac ipsa urbe (Matrito) erectum.

De his quatuor, ac etiam de Commissario generali Cruciatæ, dicendum in singularibus lectionibus.

(1) En ningún punto de los de visita ni corrección canónica tolerarán derechos ya caducados, y señaladamente el de los adjuntos.»

(2) Juxta mentem Noviss. Recop., lib. 8, tit. 6.

LECTIO LII.

DE REGIIS SACELLIS (1) EORUMQUE AC SUORUM CAPELLANORUM
IN HISP. EXEMPTIONE.

—Exemptio regionum sacellorum seu cappellarum fundatur in jure Tridentino?

R. Af. Concilium enim (Sess. XXIV, cap. XI de Reformat. in genere, supra citato) cum de exemptionum incommodis tollendis ageret, attamen cappellis regiis exemptionem indulxit, his verbis: «Ipsis ordinariis tamquam Apostolicæ Sedis delegatis plene in omnibus, et quoad capellanos regios juxta constitutionem Innocentii III, quæ incipit *Cum Capella*, subjecti existant.»

—Ergo ex jure Tridentino cappellani regiis tantum dabatur jurisdictio privativa?

R. Af. Et tantum juxta ea quæ regiæ capellæ esse censebantur, ita enim erat exemptio cappellanorum ducis Burgundiæ, et etiam in Hispania.

—Quid ergo illa Decretalis?

R. «Cum capella ducis Burgundiæ gaudere dicatur hujusmodi privilegio, quod nullus Archiepiscopus vel Episcopus in personas canonicorum ejusdem capellæ suspensionis, vel excommunicationis, aut interdicti, sententias audeat promulgare: quidam capellæ supradictæ canonici, qui parochiales ecclesias a te tenent, occasione privilegii prælibati, in his etiam quarum jurisdictio ad te pertinet, ita se dicunt exemptos, ut quantumque graviter interdum excedant, tuæ correctioni recusent et sententiæ subjacere. Quocirca mandamus, quatenus in quantum exempti sunt ejusdem ratione capellæ, apostolicis privilegiis deferas reverenter, sed in quantum ratione parochialium ecclesiarum, vel alias, jurisdictionem tuam respicere dignoscuntur, offi-

(1) Turtureti (Vincentius) Sacellum Regium: Matrili ap. Martinez, 1630: 1 vol. 4.º.

cii tui debitum in eosdem libere prosequaris.» (Decretalium libro 5, tit. 33, *de privilegiis*, cap. 16.)

—Hujus Burgundiensis capellæ est aliquod in Hispania specimen?

R. Non tantum specimen, sed etiam et ipsa capella hodie apud nos est. Nam Raymundus Burgundiæ Comes, Urracæ Reginae Castellanae primus conjux, in Salmantina civitate quam, ex dotali conjugis charta in dominio habebat, regiam capellam, sub Sancti Marci invocatione, Burgundico more erexit, in ea enim parochi civitatenses, qui tunc plus quam quadrageni erant, regionum capellanorum muneribus fungebantur.

—Extat usque in diem dicta regia Burgundica capella?

R. Af. Et non tantum rudis fabrica, attentione et studio digna (1) sed etiam collegium ipsum parochorum, qui a Regibus nostris capellanorum regionum titulo donantur, ita ut Decretalis Innocentiana in ipsis omnino servetur, nam, prout parochi sunt, ab Ordinario Salmantino pendent, prouti vero sunt capellani regii, et ad capellæ suæ res, exemptione gaudent, nisi aliud Regibus placeat.

—Qua vero ratione dicitur capellam ipsam Ducalem Burgundicam apud nos esse?

R. Quia Imperator Carolus V, Hispanorum vero hujus nominis Regum Primus, qui quidem Burgundio erat et Gandavi natus, Burgundicam capellam (2) in Matritum transtulit, ac substituit castellanæ capellæ, versus annum 1546 (3), in eaque ordinem Burgundicum percelebrem *velleris auræ dictum* (el *Toison de oro*) noviter instauravit. Filius vero ejus Philippus II, cognomento *Prudens*, anno 1581,

(1) Hæc ædes, cum sæculo XI constructæ sint, pauperem sed venerandam antiquitatem redolent, qua de causa artis amatoribus gratæ sunt.

(2) Hugo Dux Burgundiæ, anno 1172 eam erexit cum privilegio Alex. III, Burgundionibus vero a Gallis victis et eorum potentia delita eorum insignia in Flandriam translata fuerunt.

(3) Statuimus et ordinamus quod omnes capellani cantores et officarii *nostræ Capellæ Flandrensium* reveantur et habeant pro capite et superiore nostrum eleemosynarum majorem, eique obtemperent in omnibus quæ statutum nostræ capellæ concernunt etc. (*Statuta Reg. Capellæ ab Imp.*)

noviter Regiam Matritensem Capellam sub nova forma instauravit, relictis non paucis eorum quæ e Burgundionibus mutuata erant.

—Quænam sunt in historia nostra regionum sacellorum prima et ante hæc monumenta?

R. Solent adduci hac de re verba Concilii cujusdam Bracharensis primi, anno 569, in quo dicitur: «*ad Sedem Dumioensem familia Regis*» (1) sed cum hæc verba obscura et dubia, quin et forte supposititia sint, nihil ad rem afferunt.

Verius est Toletanam Ecclesiam, non tantum Primitialis, sed etiam Regiæ titulo insignitam fuisse. Hoc autem a tempore Chindasvinti gaudebat titulo Toletana Sedes, nam Toletanum VII sic ait: «Id etiam placuit ut *pro reverentia Principis ac Regiæ Sedis* honore, vel Metropolitanus ipsius consolatione, convicini Toletanæ Sedis Episcopi, juxta quod ejusdem Pontificis admonitionem acceperint, singulis per annum mensibus in eadem urbe debeant commorari, mensivis tamen ac vindimialibus feriis relaxatis.»

Erat ergo tunc Toletana Ecclesia et cathedralis et regium sacellum, quo Reges conveniebant (2).

—Quid postea de regiis sacellis in Hispania?

R. Plures fuerunt in utraque restauratione et Asturicensi et Aragonensi. Tempore disciplinæ seu ritus mixtarabici Reges non nisi in cathedralibus ad sacra cum populo conveniebant: sic Ildephonsus Castus in Ovetensi, et etiam sæculo XI Ferdinandus I pientissimus in Legionensi sacris aderant; Reges quoque Suprarbienses apud Jaccam, Pampilonem et nonnulla insignia monasteria.

Postea vero, capta Oscha, Prior Capituli Augustiniani apud Montearagonem Capellanus-major Regum Aragonensium evasit (3).

(1) Loaisa in sua Conciliorum editione scripsit: «Ad Dumio familia servorum.» De hujus Concilii corrupta editione vide *Esp. Sagrada*, vol. 18.

(2) Sanctus Ildephonsus cum de Sancto Eugenio, sui nominis II, agit in libro de viris illustribus, sic ait: «Hic, cum *Ecclesiæ Regiæ* clericus esset egregius, vita monachi delectatus est.»

(3) Talia fuerunt apud S. Joannem Pinnatensem, S. Salvatorem Legeriensem et etiam apud S. Mariam Naiaræ.

—A quo tempore Compostellanus Archiepiscopus capellanus major Legionensium Regum esse cœpit?

R. Ildephonsus VII, Imperator, Didacum Gelmirez, et magistrum et cuasi tutorem suum, regium Capellanum et Cancellarium *ad honorem tantum* nominavit, sublato hoc titulo Mindoniensi Episcopo (1). Rex etiam canonicus Sancti Jacobi factus est (2).

Ferdinandus Legionensis Rex hoc privilegium ratum habuit, anno 1176, posteaque Innocentius III approbavit die 14 Julii, anni 1199.

—Archiepiscopus Compostellanus erat verus capellanus vel tantum *ad honorem*?

R. Ad honorem, nam 1.º in eo sensu fuit facta concessio; 2.º quia ratificatio Ferdinandi Regis facta fuit dilecto Patri Overtino Compostellanæ Sedis Archiep. *et Capitulo Canonico*; 3.º quia datæ fuerunt capellania et cancellaria *Hispaniæ*, cum ille non esset nisi Legionensis Rex; 4.º quia Reges Castellæ aliis capellanis usi sunt; nempe abbatibus Oniensi, vel Samiensi, vel Covarrubiensi, nullus autem eorum Compostellanum reipsa prout capellanum majorem habuit, quamvis aliqui Archiepiscopi Compostellani hoc titulo uterentur aliquando; 5.º quia postea alias ecclesias tamquam capellas regias erexerunt; 6.º quia Abbates illi et alii Episcopi directe nominabantur capellani a Rege, non vero ex delegatione Compostellani, tunc enim non fuissent Capellani majores (3).

(1) Regnum meum et domum meam pro velle vestro disponite et honores vestrorum adversariorum scilicet *Capellaniam et Cancellariam habete et cui volueritis tribuite.* » *Esp. Sagr.*, t. 20, fol. 461 y 62, Compostell. Hist.

(2) In illo igitur capitulo factus est Rex Ecclesiæ Beati Jacobi canonicus, et panem in canonica et hebdomadam in altari... ei concesserunt (Ib., pag. 458.)

(3) Sic inter alios Ildephonsus sapiens habuit Capellanum Majorem Dominum Joannem Martini Abbatem Covarrubiensem, ut patet ex Regio testam, anno 1246.

Henricus II, Abbatem Oniensem Dominum Lupum (D. Lope) cum titulo capellani majoris.

Henricus III, Abbatem Samiensem.

Joannes II Didacum Comontes Episcopum Carthaginensem, Ildephonsum Fonseca Abulensem, et Abbatem Sancti Andrea-

—Quid de Capella Regia Aragonum?

R. Ildephonsus III Aragonum Rex, relicto Montearagonensi Priore Augustiniano, abbatem Sancti Victoriani, Benedictinum, Regiæ Capellæ præfecit, frater vero Jacobus II, hoc relicto, abbatem Sanctarum Crucum (*Sanctas Crucis*) Cisterciensem, denique in ea instauravit, confirman- te Bonifacio Papa VIII, anno 1297. Unde tempore Catholicorum Regum duplex in Regia Capella ritus erat, nempe Cisterciensis pro Rege Ferdinando, latinus vero pro Regina Elisabeth.

—A quo tempore originem ducit exemptio Regiæ Capellæ Hispanæ?

R. A tempore horum Catholicorum Regum, quorum felicissimo conjugio Hispania una facta est, unitis Aragonie et Castella, pariterque Navarra, profligatisque Granatensibus Sarracenis. Sixtus enim PP. IV jam concesserat exemptionem Capellæ Regiæ ad preces Ferdinandi, tunc Sicilia Regis, et Elisabeth Castellæ Infantissæ, anno 1474 (1), quam postea ratam habuit, annis 1477 et 79, auctaque fuit ab Innocent. VIII, anno 1487.

—A quo tempore proprie Compostellanus Archiep. Capellani majoris fixum nomen ac jurisdictionem accepit?

R. Finito Tridentino Concilio Philippus II a S. Sede impetravit ut jurisdictio in Regiam Capellam committe-

sem et Petrum Lupi de Miranda. Hi omnes capellani majores dicebantur: (*Crónica de D. Juan II*, cap. 93 et 266.)

Ejus tamen tempore Archiep. Compostellanus Capellani majoris titulo privilegia firmabat; attamen capellanus non erat.

Henricus IV, Joannem Ildephonsum Chirino et alios, quos quidem et sucesorum suorum capellanos referre longum foret.

Horum aliquos vide in versione hispanica operis Turtureti, jam citati, in finem sine foliatione.

(1) «Nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, ut Capellanus tuus major, qui pro tempore fuerit (ergo non erat Compostel.) omnes et singulas controversias, lites et quæstiones tam beneficiales quam profanas et alias quascumque, quæ inter reliquos capellanos, cantores et scholares dictæ capellæ, in ea actu servientes, extra Romanam Curiam motæ sint et indecisæ pendent, ac quas ad Nos harum serie advocamus et illas dicto capellano majori committimus, et quæ pro tempore movebuntur, audire et cognoscere ac sine debito terminare...» Eximit deinde Capellanos et alios ab ordinariorum jurisdictione.

retur Capellano majori a se designato, nam Archiep. Compostellanus, nisi residentia onus projiceret, hoc levare nequibat. Annuit ergo S. Pius V, Bulla data, die 7 Junii, anni 1569; et ab eo tempore jurisdictionem a Compostellano Procapellani accipere cœperunt.

—Quodnam est ergo hujus exemptionis fundamentum?

R. Idem fere ac pro Vicariatu generali castrensi, nempe mobilitas Regiæ Curia, præsertim illis temporibus, cum Reges personaliter exercitibus præibant. 2.º Nobilitas et decor personarum; quamvis enim hæc ratio parum canonica sit, attamen Ecclesia, ut pote mater, filiorum quandoque debilitatibus indulget.

LECTIO LIII.

DE PATRIARCHATUS INDIARUM OCCIDENTALIUM ORIGINE ET IN REGIA CAPELLA JURISDICTIONE.

—Quænam fertur hujus Patriarchatus origo?

R. Primus qui hoc titulo decoratus dicitur, fuit quidam P. Bernardus Boil, apud Montem-Serratum eremita, qui quidem cum Christophoro Columbo (*Colon*) inimicitias habuit. Sed potius Vicarii Apostolici, quam Patriarchæ nomen habuisse creditur (1).

Postea vero Catholicus Rex, anno 1513, a Sancta Sede efflagitavit, ut titulus patriarchalis, pro regionibus illis nuper agnitis, daretur suo Capellano majori Joanni Roderici Fonseca, Archiepiscopo Rosanensi in partibus, ut, ubi vellet, cumque Regis assensu, ibi patriarchalem sedem erigeret (2).

—Annuit his precibus Sancta Sedes?

R. N. Sed e contra prudentissimo consilio vetuit vetat-

(1) V. Opus Cisterciensis Pascual.—Defensa de Raimundo Lulio.

Villanueva, Viaje literario, t. 7.º fol. 155. «Los Reyes Católicos le destinaron á América en calidad de *Nuncio Apostólico*.» Tom. 22. fol. 251:» fué enviado como primer *Vicario Apostólico*.

(2) Ex documento in Regia Historiæ Academia servato, et e Bibliotheca Albani Ducis transcripto.

que hodie sub censurarum pœna Patriarchis Indiarum Occidentalium, sui tituli regiones adire, ne ambitu elati et longinquitate freti, ea faciant quæ cum gravi Ecclesiæ detrimento Constantinopolitani Patriarchæ gesserunt (1).

—Ergo dignitas hæc patriarchialis in mero titulo et honore consistit?

R. Af. Ita ut expresse in ipsa bulla Patriarchis dicatur: «Patriarchatus Indiarum Occidentalium maris Oceani qui ecclesia, sede, capitulo, choro, clero et populo, omnique cura regimine et jurisdictione tam spirituali quam temporali caret, sed solum in dignitatis Patriarchalis titulo et honore consistit, et cujus fructus, redditus et proventus nulli sunt quique de jure patronatus charissimi in Christo filii nostri N. N. Hispaniarum Regis Catholici de fundatione, vel dotatione aut privilegiis apostolicis, cui non est hactenus in aliquo derogatum fore dignoscitur» etc.

—Quis hoc Patriarchali titulo primum vere usus fuit?

R. Stephanus Gabriel Merino, Giennensis Episcopus ac S. R. E. Cardinalis, qui primus inter Patriarchas computatur, ab anno 1524, ex concessione Clementis VII, petenteque Imperatore Carolo V (2). Hic tamen Capellanus major non fuit.

—A quo tempore Capellani Regii majoris munus Indiarum patriarchis injunctum est?

R. Ab initiis sæculi XVII (3), quo tempore Didacus de Guzman, jussu Philippi III, Capellani majoris jurisdictionem cum Patriarchali dignitate cumulaverat. Nam antea, ab anno 1524, plures Patriarchæ extiterant, quin tamen Capellani majores forent (4). Hic tamen, cum Compostellanus

(1) «Insuper quoad partes Indiarum maris Oceani absque nostra seu Romani Pontificis pro tempore existentis licentia sub pœna suspensionis et interdicti accedere nequeas.» (Ex bulla Patriarchæ Allue, anno 1820, a Pio VII lata, cujus transcriptum præ oculis habetur.)

(2) Sic fertur ab Egidio Gonzalez Davila, celebri seduloque notarum ecclesiasticarum rerum scriptore, in vita hujus Episcopi.

(3) Didacus de Guzman, postea Archiep. Hispalensis ac S. R. E. Cardinalis, ab anno 1610 patriarchalem dignitatem habuit.

(4) Septem Patriarchæ numerantur ab anno 1524, usque ad 1610.

Matriti adesset, constat ab eo pro illo tempore delegationem accepisse.

—Quando Procapellani majoris nomen accepit?

R. Ab anno 1634, tum enim Ildephonsus de Guzman, Didaci jamdicti nepos, et etiam Patriarcha, magnas lites habuit cum Cardinali Spinola, Archiep. Compostellano, apud Matritum residente, a quo substitutionem accepit, cum titulo Procapellani majoris (1) jubente Philippo IV consultaque Regia Camera.

—Ita vero fuerunt sedatae lites?

R. N. Sed praeter eas quae cum Compostellano agebantur; aliae cum Toletano Ordinario subortae sunt. Nam Gregorius XIV S. Pii V constitutionem firmavit, anno 1591, indulsitque facultatem erigendi parochiam prope Regiam Aulam pro hujus ministris. Utramque confirmaverunt Paulus V et Gregorius XV (annis videlicet 1614-1623) ac denique Gregorius XV (2).

Denique tandem Benedictus XIV ad eas compescendas, deque plenitudine potestatis, Regiae Aulae Matritensis capellam cum adjacenti territorio ab ordinarii jurisdictione cum rebus et personis exemit, anno 1753, et Archiepiscopo Compostellano summissit, cum titulo rectoris ac perpetui administratoris illius territorii vere nullius.

—Facultas nominandi procapellanum majorem dabatur Regi vel Compostellano?

R. Regibus ipsis, ut patet ex ipsa Bulla Benedicti XIV.

—Cuiam ergo jurisdictione in Regiam familiam competit?

R. Indiarum Patriarchae indubitanter et ex Concordato noviss. cujus verba jam citata haec sunt. «Procapellano majori Catholicae Majestatis suae.»

—Quid amplius haec Concord. erga capellam Regiam tradit?

R. Omnimoda et absoluta residendi in beneficiis obligatione decreta in art. 19, subditur deinceps: «Nihilominus sex cathedralium peninsulae praebendatis locus esse poterit inter eos qui Regio sacello capellani munere addicti

(1) Die 13 Octobris, anno 1634.

(2) V. Bullam Bened. XIV, anno 1753 latam, § 34 ad 42.

sunt: numquam tamen primam Sedem obtinentes, canonicos *de officio*, cura animarum adstrictos nec duos simul ex una eademque ecclesia nominare fas erit.»

—Hoc capellanorum collegium Capitulum est?

R. N. Nec Capituli collegialis nec minus cathedralis juribus et muneribus gaudet. Attamen injuncta sunt ipsis quaedam alia munera nempe: 1.º receptoris et sacristae majoris, 2.º parochi vicarii aulae regiae (*teniente cura de palacio*) 3.º parochi administratoris hospitalis dicti *el Buen Suceso*: et 4.º administratorum collegiorum nobilium puellarum sub advocacionibus Virginis Lauretanæ et Sanctae Elisabeth.

—Patriarcha Indiarum, prouti capellanus major, jurisdictionem voluntariam et contentiosam habet?

R. Af. Et ad ejus exercitium tribunal habet cum competenti ministrorum numero, in quo munera provisoris et fiscalis a capellanis ipsis regiis, qui *Capellanes de honor* nuncupantur, exercentur. Provisor autem seu vicarius generalis procapellani majoris dicitur *Juez de la capilla Real*.

—Quotuplices sunt capellae regiae?

R. Triplices Primae quae in Regiis aulis sunt et jurisdictioni patriarchali omnino subditae. Secundae, quorum capellani a Rege nominantur, et in aeconomicis ordinariae jurisdictioni non subsunt, sed tamen nullum in eas jurisdictionem patriarchae exercent (1): tales sunt regiae capellae apud Toletum, Hispalim et Granatam, et etiam regia capella Sancti Marci apud Salmanticam.

Tertiae vero, quae nomine tantum et honore Regiae sunt, nam eorum capellani nullum titulum nec emolumentum a Regio Patrimonio accipiunt. Sic Sancti Hieronimi capella in ipsa Salmantina Universitate, *Regia* dicitur, et aliae plures in variis locis, quae Regio stemmate ornantur.

—Quam jurisdictionem habet Indiarum Patriarcha. ut pote procapellanus major, in sacellis Regiis primae speciei?

(1) Real Decreto de 16 de Julio de 1852.

«Las Reales Capillas estarán sujetas á los ordinarios, y el cabildo de Toledo conservará el patronato en la Muzárabe» (art. 5).

«Las Capellanías de las Reales Capillas se proveerán siempre por Mí, cualquiera que sea el tiempo y forma en que vaquen.» (art. 6).